

BELEGGINGSFONDSEN

DELEN IN MISÈRE

TEKST: RONALD VAN GENDEREN

Het jaar 2008 was op zijn zachtst gezegd onstuimig, ook voor de professionele belegger. Veel fondsmanagers presteerden slechter dan de benchmark.

Van de beleggingsfondsen noteerden de aandelenfondsen alle een verlies en ook vastgoedfondsen werden zwaar getroffen door de kredietcrisis. Obligaties vervulden de rol van traditionele vluchthaven, maar dan moest er wel zijn belegd in de hoogste kredietkwaliteit en niet in het verkeerde fonds.

NEDERLANDSE AANDELEN HEKKENSLUITER

Binnen de categorie aandelen heeft geen enkele beheerder de voeten droog weten te houden. Erger nog, alle beheerders behaalden een negatief resultaat van tientallen procenten. Wereldfondsen deden het gemiddeld nog het minst slecht met een min van 41,22 procent. Fortis Obam valt daarbij uit de toon. De sterke focus op opkomende markten en grondstoffen werkte de afgelopen jaren uitstekend, maar wreekte zich in de tweede jaarhelft van 2008. Het imago van Rolf Stout liep een fikse deuk op en zijn fonds eindigde ruim 65 procent lager.

Europese aandelen deden het evenmin goed. Gemiddeld zagen fondsbeheerders de koersen met circa 44 procent dalen. Opvallend is dat de top 3 gevormd wordt door fondsen die in aandelen met een hoog dividendrendement beleggen. Een defensieve strategie die het afgelopen jaar ook in andere regio's gewerkt lijkt te hebben, maar vooral in Europa tot een beperking van het verlies heeft geleid.

De Nederlandse aandelenfondsen leverden 47,54 procent in. De prestaties in deze categorie ontlopen elkaar relatief weinig. Tussen de beste en slechtste prestatie ligt slechts 8 procent. Dat is zeer gering vergeleken met de overige categorieën. Fondsmanagers zijn blijkbaar moeilijk in staat gebleken zich te onderscheiden in de kleine markt die Nederland internationaal gezien toch is.

FONDSEN OP SLOT

Beleggers namen in 2008 een risico-averse houding aan. Het is dan ook niet verwonderlijk dat opkomende landen het magerste resultaat boekten. Gemiddeld werden de koersen van de daarop georiënteerde fondsen ruimschoots gehalveerd. Oost-Europa kreeg de meeste klappen. Zo verloor het MEI Roemenië & Bulgarije Fonds maar liefst 82 procent van zijn waarde. Het volwassener zusje MEI Tsjechië & Slowakije wist het verlies daarentegen te beperken tot 40 procent.

De aanbieder van genoemde fondsen, Middle Europe Investments (MEI), onderscheidde zich niet alleen door het best en het slechtst presterende fonds in de opkomende markten. Opvallend was ook de beslissing om de fondsen te sluiten voor toe- en uittrekkende beleggers. Hiertoe was MEI volgens eigen zeggen genoodzaakt vanwege een sterk teruggelopen handel op de beurzen waar de fondsen actief zijn. Inmiddels zijn de fondsen weer open voor kopers. Beleggers die willen uitstappen, zullen nog geduld moeten hebben.

De deuren gingen bij meer fondsaanbieders op slot. Vooral vastgoedfondsen en hedgefunds werden door hun illiquide beleggingen gedwongen de inname en uitgifte van participaties op te schorten. In Nederland gingen onder andere de hedgefunds Go Capital en Spirit Aim dicht en het eerstgenoemde fonds is inmiddels zelfs opgeheven. Beleggers die ondanks het fiasco nog vertrouwen in de beheerders en de strategie hebben hoeven niet te treuren. De fondsmanagers zijn voornemens een nieuw fonds op te richten dat op dezelfde leest geschoeid is.

In de voortdurende zoektocht naar aantrekkelijke rendementen werd in de eer-

ste helft van 2008 het nog onontgonnen werelddeel Afrika populair. Intereffekt en Robeco, maar ook aanbieders van trackers en certificaten, introduceerden producten die in deze nieuwe opkomende regio belegden. Er zou in Afrika niet alleen sprake zijn van hoge verwachte rendementen, deze rendementen zouden ook nog eens weinig samenhang vertonen met de schommelingen op de overige aandelenbeurzen in de wereld. Van beide verwachtingen is weinig terechtgekomen. De beurzen in Afrika zijn vanaf halverwege het jaar per saldo even hard gedaald als de MSCI Emerging Market Index.

MINDER WAARDEVAST DAN GEDACHT

Vastgoed vormde bepaald geen hoeksteen van de portefeuille en ook geen degelijke waardevaste belegging. In 2008 deelde beursgenoteerd vastgoed volop mee in de malaise. De categorie scoorde een verlies van meer dan 40 procent. Er was echter één witte raaf: Triodos Vastgoedfonds behaalde een positief resultaat van 2 procent. Beleggingen in duurzaam gebouwde en beheerde panden en monumenten wierpen hun vruchten af in de financiële storm. Anders dan in de categorie aandelen lijkt in het vastgoed een hoogdividendstrategie juist niet gewerkt te hebben, althans niet voor Robeco Hoog Dividend Onroerend Goed. Dit fonds verloor meer dan de helft van zijn waarde.

Obligaties vormen in crisistijden een veilige haven. Maar dat geldt alleen als er belegd wordt in obligaties van goede kwaliteit, zoals die van de Amerikaanse en Nederlandse overheid of van zeer goed gefinancierde bedrijven. Dergelijke beleggingen leverden het afgelopen jaar gemiddeld 5 procent op. Vaak hebben obligatiefondsen de vrijheid